

Ma. prof. J. Kuske  
huvitambes,  
10.5.40. Madon

E. V.  
TARTU ÜLIKOOL  
ÕIGUSTEADUSKONS

Johann Eno.  
(Matr. nr. 5245)

10. mail 1940  
55  
TAMU

Diplom-töö  
arvustatus  
15. V. 40  
J. Kuske

Kirjandus  
mis... kirj...  
Bukovski, Svod. Graždanskih Zakonov...  
... II 1914.  
... Kri... seaduste Kogu, 1935.  
... und Estländische Privatrecht, 1847-1848.  
... Pandekt, IV ja V r. (Toihbargi ja Elkina vene-  
... 1911.  
... System des Privatrechts der Ostseeprovinzen,  
1889-1894.  
Kirk, Õestikoste ja Hooldamine, 1938.  
Nevzorov, Opeka nad nesoveršennoletnih, 1892.

ALAEALISTE ÕESTIKOSTE KEHTIVAS ÕIGUSES.

Zimmermann, Seadused vaestelaste- ja hoolekandekohtute  
korrald...  
Zwingmann, Zivilrechtliche...  
Tjuturjuanov, Graždansk...  
Volman, Opeka i...  
Abieluseadus ja perekonnaseadus alal antud Riigikohtu  
tsiviilseaduskonna seletusi, A. Peep, 1937.  
Ajakirja "Õigus" 1920-1940 aastakäigud.  
Juhatuskiri vallakohtutela - Kohtu- ja Siseministeeriumi  
kodifik. osak. väljaanne 1930.  
Riigi Teataja 1918-1938.



Tsiviilseadustik (Koh. Val. ettepanek II.XII 1939).  
Ustav Graždanskogo Suda... ametlik välja-  
anne 1914.  
Volostnoi Sudebnyi Ustav Pribaltiiskih guberni, ametlik  
väljaanne 1914.

AB 2577

Tartu, 1940.

Lepr. jür. 24. V. 40.

Kirjandus,

mis kasutatud käesoleva töö kirjutamisel.

Bukovski, Svod. Graždanskih uzakoneni guberni pribaltiiskih I ja II 1914.

Buldas, Kriminaalseaduste Kogu, 1935.

Bunge, Das Liv- und Estländische Privatrecht, 1847-1848.

Dernburg, Pandektõ, IV ja V r. (Toihbargi ja Elkina venekeelne tõlge, 1911.

Erdmann, System des Privatrechts der Ostseeprovinzen, 1889-1894.

Kirk, Eestkoste ja Hooldamine, 1938.

Nevzorov, Opeka nad nesoveršennoletnih, 1892.

Zimmermann, Seadused vaestelaste- ja hoolekandekohtute korraldamise kohta Eestis, 1925.

Zwingmann, Zivilrechtliche Entscheidungen.

Tjutrumov, Graždanskoe pravo, II trükk, 1927.

Volman, Opeka i popetsitelstvo, 1913.

Abieluseadus ja perekonnaõiguse alal antud Riigikohtu tsiviilosakonna seletusi, A. Peep, 1937.

Ajakirja "Õigus" 1920-1940 aastakäigud.

Juhatuskiri vallakohtutele - Kohtu- ja Siseministeeriumi kodifik. osak. väljaanne 1930.

Riigi Teataja 1918-1938.

Tsiviilseadustik (Vab. Val. ettepanek 11.XII 1939).

Ustav Graždanskavo Sudoproisvodstva, ametlik väljaanne 1914.

Volostnoi Sudebnõi Ustav Pribaltiiskih guberni, ametlik väljaanne 1914.

## Lühendeid.

### Sisukord.

BES .....	- Balti Eraseadus.	lk.
Jhk. ....	- Juhatuskiri vallakohtutele.	5
RT .....	- Riigi Teataja.	8
Riigik. tsiv. t. ....	- Riigikohtu tsiviil osakonna toimik.	8
Riigik. Üldk. t. ....	- Riigikohtu Üldkogu toimik.	14
TKS .....	- Tsiviilkohtupidamise seadus.	16
TsS .....	- Tsiviilseadustik.	
VKS .....	- Vallakohtuseadus.	19
VSK .....	- Vene seaduste kogu.	19
Üld. Kub. sead. ....	- Üldine Kubermangu seadus.	22
j. ....	- jagu.	26
k. ....	- köide.	28
lk. ....	- lehekülg.	29
raam. ....	- raamat.	
vt. ....	- vaata.	30
§ 9.	Vaestelaastakohtu tegevus ja vastutus	32
§10.	Eestkostelise lõpetamine	33
1.	Eestkostelise lõpetamise juhud	33
2.	Eestkostelise lõpetamise tagajärjed	35

Altsõjaliste eestkoste kehtivas õiguses.

Sisukord.

Seadus võimaldab igale isikule oma varaga talitada oma  
 arvanemise järele ja hoolitseda enda isiku eest, kitsendades  
 seda õigust kindlaksmääratud juhtudel. lk.

§ 1. Mõiste .....	5
§ 2. Eestkoste määramine ja selle liigid .....	8
1. Seaduslik eestkoste .....	8
2. Testamentlik eestkoste .....	13
3. Määratud eestkoste .....	14
§ 3. Eestkostja isik .....	16
§ 4. Eestkostja õigused ja kohused eeskostetava isiku suhtes .....	19
1. Isiklikud suhted .....	19
2. Varalised suhted .....	22
§ 5. Aruandmine .....	26
§ 6. Eestkostjate tasu .....	28
§ 7. Eestkostjate vastutus .....	29
§ 8. Kaaseestkostjad ja nende vastastikused vahe- korrad .....	30
§ 9. Vaestelastekohtu tegevus ja vastutus .....	32
§ 10. Eestkostmise lõpetamine .....	33
1. Eestkostmise lõpetamise juhud .....	33
2. Eestkostmise lõpetamise tagajärjed .....	35

1) Volman, Opeka i popetsitelstvo, lk. 1.

2) Vt. RT 1922, 74/75; Ts. S § 24.

Alaealiste eestkoste kehtivas õiguses.

§ 1. Mõiste.

Seadus võimaldab igale isikule oma varaga talitada oma äranägemise järele ja hoolitseda enda isiku eest, kitsendades seda õigust kindlaksmääratud juhtudel.

Keegi ei ole õigustatud vara omanikule juhatama viisi, kuidas ta peab oma vara kasutama. Ta võib seda müüa, kinkida, rendile anda või teisi võõrandada tingimustel, milliseid peab soovitavaks.

Ühesõnaga, eraelu on iga isiku oma asi ja kellegi ei ole õigust tungida teise eraellu.<sup>1)</sup>

Kuid eraelu vabadus ei ole piiramatut. Seda saab kasutada isik, kes on täisealine, omab teatud vaimseid võimeid, saab aru oma tegevusest, huvidest ja kasudest.

Asutakse seisukohal, et sarnased võimed isik omandab teatud ikka jõudmisel, mis on tuntud täisea nimetuse all.

Täisealine inimene on teovõimeline ja seetõttu võib ta õiguskorra piires oma tahteavaldusega tekitada, muuta või lõpetada oma õigusi ja kohuseid.

Meil loetakse isik täisealiseks 20-aastaseks saamisega.<sup>2)</sup>

Täisikka jõudmiseni seadus keelab isikule kas üldse oma vara valitsemise ja juriidilistesse vahetõrgetesse astumise või piirab seda õigust. Kõik aktid, mida alaealine sooritab

---

1) Volman, Opeka i popetsitelstvo, lk. 1.

2) Vt. RT 1922, 74/75; Ts.S § 24.

seadusliku esindaja osavõtuta, ei evi tema kohta seaduslikku jõudu. Ta saab küll omada õigusi ja kohuseid ( õigusvõimeline ), kuid ei saa nendega seotud tegusid sooritada. Ta loetakse teovõimetuks.<sup>3)</sup>

Riik, piirates alaealise teovõimet, teeb seda alaealise huvides, hoolitsedes, et alaealine elukogenematus ja arenematus tõttu ei sooritaks kahjulikke toiminguid.

Kuid riik mitte ainult ei piira alaealise teovõimet, vaid võtab enda hoolitsemisele ka ta isiku ja vara vastavate asutiste kaudu.

Vanemal on vanemliku võimu alusel õigus ja kohus hoolitseda oma laste isiku ja vara eest. Kuid vanemad võivad surra, nad võivad olla takistatud või ei suuda (ei taha) teostada oma alaealiste laste üle vanemlikku võimu.<sup>4)</sup> Sarnastel juhtudel riik ei jäta alaealist kui nõrka ühiskonna liiget saatuse hoolde, vaid loob asettäitva hoolitsemise alaealise üle, mis

---

3) Meie tsiviilõiguses on sellest reeglist ka erandeid, nii võivad: a) 16-ne aasta vanused naisisikud ja 18-ne aasta vanused meesisikud abielluda (Abieluseadus § 2, RT 1922, 138, 88) ja b) 17-ne aastasel võib enesele valida elukutses. TsS eelnõu järgi alla 7-me aastasel lapsel puudub teovõime täiesti; alaealistel 7-20 aastani on piiratud teovõime. Üle 7 aasta vanused alaealised võivad sooritada õigustoiminguid eeldusel, et ta seaduslik esindaja need heaks kiidab. Kui õigustoiming on alaealisele lausa kasulik, siis on kohustatud esindaja nõusoleku andma (TsS § 27). Alaealist ta on võimalik täisealiseks tunnustada ka enne 20-ne aastaseks saamist ( BES § 270, 271; TsS § 25).

4) Nevzorov, Opeka nad nesoveršennoletnih, lk. 231.

sarnaneb perekonna poolt pakutavaga. Siit tuleb otsida eestkoste instituudi tekkimise aluseid. Eestkoste asendab vanemlikku võimu.<sup>5)</sup> Ta on vanemliku võimu surrogaat. See motiiv läbib eestkoste instituudi arengut kogu selle ajaloolisel kujunemisel ja ilmneb kõikide rahvaste juures.<sup>6)</sup>

Praegusajal eestkoste korraldamine on riiklik ülesanne. Kuid alati pole see nii olnud. Eestkoste arenes aegamööda puhtperekondlikest asjust riiklikuks, kusjuures riik hakkas teostama perekonna asemel ka valvet eestkostjate üle.<sup>7)</sup>

Neil alustel on ka BES ettenähtud eestkoste alaealiste kohta ( ka TsS-kus).<sup>8)</sup>

Kehtiva õiguse järgi eestkoste korraldamine on valla- ja linna-vaestelastekohtute ülesandeks (VKS II raam. § 242, Üld. Kub. Sead. VSK II k. § 1181).

---

5) Rooma õiguses eestkoste asendas isavõimu (Dernburg, Pandektõ, Toihbargi ja Elkina venekeelne tõlge, lk.97).

6) Nevzorov, lk. 231.

7) Meil hakati teostama valvet eestkostjate tegevuse üle kõige varem Liivi- ja Eestimaa linnades, kus linnade magistraadid sellekohaseid eeskirju koostasid ja välja andsid. 17. sajandil Rootsi seadusandlusega seati sisse eestkoste asutised " maaõiguste " kohaselt. 18. sajandi lõpul asutati Vene seaduste põhjal samad asutised, kuid muudetud kujul ja kooskõlas Vene üldseadustega ( Tjutrjumov, Gražd. pravo, II trükk, lk. 542).

8) BES järgi alaealine alla 20 aastat on eestkoste all, kui ta peale seda vajab veel hoolitsemist (näit. vaimuhaige), siis muudetakse see täisealiseks saades hoolduseks. TsS piiritleb aga eestkostet ja hooldust ulatuse (kompetentsi) järgi. TsS § 549 - 556 järgi on võimalik eestkoste ka täisealiste isikute üle.

9) TsS-kus nimetatud hoolduskohtuiks.

Alljärgnevalt vaatleme eestkostesse puutuvaid eeskirju Balti Eraseaduses ja Tsiviilseadustikus. Eestkostesse puutuvad eeskirjad TsS on tähtsal määral rajatud kehtivale seadusele. Siiski viimast on mitmes suhtes modifitseeritud ning edasi arendatud.<sup>10)</sup>

## § 2. Eestkoste määramine ja selle liigid.

Üldreegli järgi kõik alaealised, s.t. lapsed kuni 20-aastaseks saamiseni alluvad eestkostmisele. Kuid kehtiv õigus lubab ka erandeid. Nimelt on võimalik alaealist erilistel põhjustel tunnustada täisealiseks juba siis kui ta on saanud 18 aastat vanaks.<sup>11)</sup> Seega vähemalt 18 aastat peab iga isik olema vanemliku võimu all (väljaarvatud 16-18 a. abielunaised).<sup>12)</sup> Kui vanemlik võim puudub, siis asutatakse alaealistele eestkoste (BES § 272, TsS § 458).

Esineb kolm eestkoste määramise viisi: 1) seaduslik eestkoste (tutela legitima), 2) testamentlik eestkoste (tutela testamentaria) ja 3) määratud eestkoste (tutela dativa).

### 1. Seaduslik eestkoste.

Seaduslik eestkoste esineb siis, kui isa ja ema ipso iure vanemliku võimuga esinevad laste üle (BES § 273, TsS § 410)<sup>13)</sup>.

10) TsS Seletuskiri, lk. 290.

11) BES § 270, 271, TsS § 25.

12) Vanemlik võim tähendab täielikku eestkostmist laste üle ja põhjeneb armastusel ja kohusetundel. Ta on vaba aruandmisest ja järelvalvest (Erdmann, System des Privatrechts, I, lk. 472).

13) Nevzorov, lk. 147.

Vanemad loomulike eestkostjaina ei vaja kohtulikku kinnitust. Kui aga üks või mõlemad vanemad kaotavad vanemliku võimu laste üle, siis määratakse eestkostjad kõrvaliste isikute hulgast (BES § 274).<sup>14)</sup>

Sureb isa, jättes määramata eestkostjad, siis maaõiguse põhjal on emal, kui ta soovib, õigus võtta laste eestkostet endale kohtu kinnituseeta (BES § 280), kusjuures emale tema palvel Eestimaa maaõiguse järele määratakse vaestelastekohtu poolt nõuandja, kuna Liivimaa maaõiguse järele määratakse üks või kaks kaaseestkostjat, võimalikult mehe sugulaste hulgast, kellega ta jagab eestkoste ülesandeid oma laste vara valitsemisel, kuna lastekasvatus jääb eestkätt emale (BES § 281).

BES § 281 puudutades laste vara valitsemist, jätab lah-tiseks küsimuse, milline vara nimelt kuulub ema valitsemisele. BES §§ 1711, 1714 ja 1719 ühise mõtte kohaselt lastega lesk-naine valitseb ja kasutab koos lastega elulõpuni või uuesti abiellumiseni oma surnud mehe vara andmata aru vaestelaste-kohtule ja lastele. Siit selgub, et tähendatud varavalitsemise õigust kindlustab lesele mitte eestkoste-õigus vaid pärandus-õigus.<sup>15)</sup>

Muutus sünnib ema uuesti abiellumisel, mis juhul jurii-dilised tagajärjed BES-s on erinevad, vastavalt õiguspiir-kondadele.

Eestimaa maaõiguse järele jääb lesknaine laste eestkost-jaks edasi, kuid lastele määratakse veel kaks eestkostjat,

---

14) Vt. RT 1929, 56, 396, § 19.

15) Bukovski, Svod. Gražd. uzakoneni gub. pribaltiiskih, I, kommentaar (BES) § 281 all.

kelle osavõtulja vaestelastekohtu kinnitusel ema jaotab isa vara ning lastele nende osad eraldab või kindlustab. See teostatud, jääb ema koos nõuandjaga ainsaks eestkostjaks, omades laste vara kasutamisoiguse kuni nende täiseani, kohustusega lapsi ülalpidada ja kasvatada (BES § 283). Liivimaa maaõiguse järele aga kustub teistkordse abieluga ema eestkosteõigus ja lastele esimesest abielust määratakse erilised eestkostjad kelle osavõtul teostatakse isa päranduse jaotamine ja laste osade eraldamine või kindlustamine. Kui aga ema jääb uuesti leseks ja teisest abielust lapsi ei ole, võib ta uuesti oma esimesest abielust laste eestkoste võtta endale (BES § 284).<sup>16)</sup>

Kuigi BES § 284 kõneleb laste pärandusosade eraldamisest või kindlustamisest, on Liivimaa maaõiguses lasknaisel korduval abiellumisel päranduse jagamine kohustav, mis selgub BES §§ 1722 ja 1775 sätetest. Pärandusosa kindlustamine on võimalik ainult siis, kui lapsed, nende eestkostjad ja vaestelastekohus sellega nõustub.<sup>17)</sup>

Liivimaa ja Eestimaa linnaõiguste järele jääb lastekasvatamine lesknaisele, kuna nende esindamine ja varavalitsemine kuulub temale ainult siis, kui isa on testamendis vastava korralduse teinud või vaestelastekohus tema eestkostjaks määranud. Sel juhul määratakse temale kaks nõuandjat, kes on ühtlasi kaaseestkostjad ja on kohustatud valvama ema tegevuse üle laste vara valitsemisel.

---

16) Tjutrjumov, lk. 544.

17) Erdmann, I, lk. 509.

Emal peab kõigis tähtsais küsimusis pidama nendega nõu, kuid ta ei ole nende arvamustega seotud.<sup>18)</sup> Lesknaine ei ole kohustatud varanimestikku koostama, ega olevaid väärtasju, võla- tähti, väärtpabereid jne. andma hoiule vaestelastekohtu (BES § 371, 367).

Liivimaa ja Eestimaa linnaõiguste järele kustuvad lesknaise uue abieluga tema eestkostja õigused. Lastele määratakse mõlema vanema lähemate sugulaste hulgast eestkostjad, kelle osavõtul ja vaestelastekohtu kinnitusel selgitatakse ja kindlustatakse lastele kuuluv pärandusosa. Kuid emale jääb laste vara kasutamise õigus kuni nende täiseani, kohustusega lapsi ülalpidada ja kasvatada.

Kui ema laste eestkostjana ei jaota lastega või ei kindlusta laste pärandusvara osi, kaotab ta lastele selle osa mehe pärandusest, mis seaduse järgi kuuluks temale (BES § 2863) ning kõik vara jaotatakse osadesse, millest ta koosneb ning ema saab osa varast, mis ta kaasa tõi abiellumisel, mis ka teatud kordadel talle kasulik.<sup>19)</sup>

Emal surma korral kuulub eestkostete seaduse järele isale, määramata kaaseestkostjat (BES § 276).

Isal, kui loomulikult eestkostjal, on õigus BES § 277 põhjal alaealiste laste vara kasutada aruandmata, kuid vara võõrandamiseks on vajalik vaestelastekohtu luba.<sup>20)</sup>

---

18) Bukovski kommentaar § 286 all.

19) Erdmann, III, lk. 71.

20) Bukovski kommentaar § 277 all.

Teistkordsel abiellumisel jääb isa ainsaks eestkostjaks oma lastele eelmisest abielust, kuid enne abiellumist peab ta lastega jagama ema vara pärandusõiguse eeskirjade kohaselt<sup>21)</sup> ja lastele nende osad kas eraldama või kindlustama. Selleks toiminguks määratakse lastele nende huvide kaitseks erilised eestkostjad (BES § 278).

Eestimaa maaõiguse ja Liivimaa linnaõiguse järele kaotab isa õiguse oma naise vara pärida, kui ta ei teosta vara jagamist. (BES § 2863).

Ka uues abielus on õigus isal kasutada edasi oma esimesest abielust laste vara aruandmata, kuid ta on kohustatud ülalpidama ja kasvatama lapsi ning nende täisealiseks saamisel pärandusosad eraldama. Liivimaa maaõiguse järele on kohustatud isa kõigil tähtsatel juhtudel pidama nõu oma surnud naise sugulastega. (BES § 279).

Seadus jätab lahendamata küsimuse, mis on selle järel-  
duseks, kui isa sugulastega ei nõutle. Arvamused selles on  
lahkuminevad. Erdmanni arvates on sugulased õigustatud pöördu-  
ma vaestelastekohtu<sup>22)</sup>, kuna Bunge arvates peaksid sugulased  
kohtu kaasabil sundima isa laste eestkostjana kohuste täit-  
misele.<sup>23)</sup>

---

21) BES §§ 1754, 1761, 1788, 1832, 1834, 1867.

22) Erdmann, I, lk. 506.

23) Bunge, II raam. art. 190.

26) Zwingmann, VII, nr. 1288.

27) Tjutrjumov, lk. 544.

## 2. Testamentlik eestkoste.

Testamentlik eestkoste esineb siis, kui vanemad määravad oma lastele, olgu nad sündinud või oodatavad, eestkostja testamendis - juhuks, kui nad surevad enne laste täisealiseks saamist (BES § 290)<sup>24)</sup>

Mis puutub BES § 290 tähendatud mõlema vanema õigusse määrata testamendis oma lastele eestkostjaid, siis ema suhtes on see isa eluajal küsitav, nagu selgub § 276 sättest, mille järele ema surma korral kuulub eestkoste isale kaaseeskostjat määramata<sup>25)</sup> Selle vastu ema õigus määrata lastele eestkostjat isa surma korral, ei muuda kehtetuks isa testamentlikku korraldust eestkostja määramises, sest isa poolt testamendis määratud eestkostjat eelistatakse teistest, ka emast (BES § 296)<sup>26)</sup>

Juhul, kui testament peaks mõnel seaduslikul põhjusel tühistatama, jääb ta kehtivaks eestkostja määramise osas, välja arvatud juhud, kus kohus seaduslikel põhjusil ei leia võimalikuks jätta ametisse määratud eestkostjat. Kui vormiline testament puudub, kuid siiski võib kahtlusetult tõestada, et isal või emal oli kindel tahe määrata lastele teatavaid isikuid eestkostjaiks, loetakse see võrdseks testamentlikule korraldusele (BES § 291)<sup>27)</sup>

---

24) Tjutrjumov, lk. 544.

25) Vrdl. ka BES § 273, 286.

26) Zwingmann, VII, nr. 1288.

27) Tjutrjumov, lk. 544.

Kui vanemad alaealistele lastele pole testamendiga määratud eestkostjaid, siis kuulub see õigus samal alusel vanaisale ja vanaemale (BES § 292)<sup>28)</sup> Testamendiga eestkostjate määramine peab Liivimaa maa- kui ka Liivi- ja Eestimaa linnaõiguste järele kinnitatama kohtu poolt, kuid Eestimaa linnaõiguse järele isa poolt määratud eestkostja ei vaja kohtulikku kinnitust (BES § 293).

Ka kõrvalised isikud, kes testamendiga alaealisele midagi pärandanud või oma elupäevil midagi kingivad, võivad selle vara suhtes eestkostjaid määrata (BES § 294). Kuid kinkijal on õigus eestkostjat määrata otsekohe kinkimisel, mitte hiljem, mis selgub BES § 294 võrdlusest §§ 220 ja 275. Sama leiab kinnitust ka BES §§ 4470, 4475 ja 4495, milliste järele kinkeleping loetakse sõlmituks silmapilgust, millal avaldati nõusolek kingi vastuvõtmiseks.<sup>29)</sup>

Kõrvaliste isikute poolt määratud eestkostjad vajavad kohtulikku kinnitamist (BES § 294) ja neile võivad anda vanemad juhtnööre ( BES § 297 ).

Juhtudel, kui eestkostjad kuuluvad kohtu kinnitamisele (BES § 293, 294), ei või see järgneda enne, kui eestkostjaiks määratavate võimed ja tublidus on tunnustatud.

### 3. Määratud eestkoste.

Määratud eestkoste esineb siis, kui testamendis pole määratud eestkostjat või määratud ei kinnitata või on need

---

28) Tjutrjumov, lk. 544.

29) Bukovski kommentaar § 294 all.

surnud, või kui ema ei soovi võtta eestkostet endale, siis ema või tema surma korral tema lähemad sugulased peavad paluma eestkostjate määramist vastavalt vaestelastekohtult (BES § 298)<sup>30)</sup>

Sellise palve esitamiseks on eritähatajad erinevate asukohtade järgi, kuid lühimaks tähtajaks on 14 päeva, arvates vanemate surmast ja kõige pikemaks üks aasta (BES § 299).

Alaealiste eestkostjateks määratakse kõige pealt nende lähimad sugulased (BES § 300), kes oleksid nende surma puhul seadusjärgseiks pärijaiks (BES § 301). Liivimaal (maa- ja linnaõiguste järele) määratakse ühevõrra lähedatest sugulastest eestkostjateks tublimad. On aga lähimad sugulased ebasündsad, määratakse eestkostjad kaugemate sugulaste hulgast. Isa ja ema võrdselt lähimatest sugulastest määratakse eestkostjateks võimalikult ühepalju mõlemilt poolt (BES § 302). Eesti maal eestkostjate määramisel ei arvestata suguluse astme lähedusega, vaid võidakse määrata kõige sündsamaid sugulaste hulgast (BES § 303).

Kui aga alaealiste sugulaste hulgast ei leita sobivaid isikuid, määratakse eestkostjad võõraste isikute hulgast (BES § 304).

Ei saa määratud eestkostja asuda kohuste täitmisele, määratakse kuni takistuste kõrvaldamiseni ajutine eestkostja (BES § 305)<sup>31)</sup>

---

30) Tjutrjumov, lk. 503; Nevzorov, lk. 151; VKS § 247; VSK, X k. I j. § 231.

31) Tjutrjumov, lk. 545.

(BES) Eestkoste sisseseadmise ja eestkostja nimetamise kohta teeb vaestelastekohus põhistatud määruse. (Eestkostjale antakse vastavad tunnistused, mis asendavad volitusi asjaajamises. Ametist vabastamisel tulevad need tunnistused vaestelastekohusse tagasi anda (Jhk § 60, 61, 62, VKS II raam. § 249).

### § 3. Eestkostja isik.

Vaestelastekohus, asudes eestkostja kinnitamisele või määramisele, peab silmaspidama, et kinnitataval või määrataval isikul oleksid eestkostja kohuste täitmiseks vajalised võimed (BES §309)<sup>32)</sup>

Kehtiva õiguse järgi eestkostja peab olema:

- 1) laitmatu eluviisidega ja suuteline juhtima edukalt oma majapidamist (BES § 310);
- 2) sama seisu ja päritoluga, kuhu kuulub eestkostetav; see kitsendus pole kehtiv lähimate sugulaste kohta (BES § 311);
- 3) võimalikult varandusega isik, soovitav kinnisvara (BES § 312).

(BES) Teiselt poolt loetleb seadus isikuid, keda ei või määrata eestkostjaiks.

Eestkostjaks ei või määrata: <sup>33)</sup>

- 1) alaealisi ja Eestimaa maaõiguse järele isikuid, kes pole saanud 25-aastaseks.

35) On alaealine testamendiga määratud eestkostjaks, siis määratakse tema täisealiseks saamiseni ajutine eestkostja

---

32) Ex-Vene Sen. Üldkogu sel. 1886.a. nr. 24.

33) Vt. ka VSK X k.I j. § 256.

(BES § 314).

Küsimusele, kas võib eestkostjaks määrata alaealist, kes on tunnustatud täisealiseks enne 20-aastaseks saamist, tuleb vastata eitavalt, mida kinnitab BES § 314 kategooriline nõue.<sup>34</sup> Samal alusel ei või olla oma lapsele eestkostjaks alaealine isa, samuti alaealine leskema;<sup>35)</sup>

2) haiglasi isikuid, kes pole suutelised ajama omi asju, samuti pimedaid, kurte, tummasid ja vaimuhaigeid (BES § 315);

3) isikuid, kes kohu poolt kuulutatud pillajaiks (BES § 316);

4) naisisikuid, väljaarvatud alaealise ema ja vanaema (BES § 317);<sup>36)</sup>

5) välismaalasi (BES § 318);

6) isikuid, kes seadusjõusse astunud kohtuotsusega Kriminaalseadustiku § 19 ja 20 põhjal kaotanud õiguse olla eestkostjaks selle karistuse vältel (BES § 319);<sup>37)</sup>

7) isikuid, kes halva valitsemise pärast eestkostest juba kord kõrvaldatud (BES § 320);

8) isikuid, kes võlgadega koormatud ja vaeseks jäänud (BES § 321).

Teatud juhtudel ja teatud isikute eest ei tohi eestkostjaiks olla:

---

34) Bukovski kommentaar § 314 all.

35) Erdmann, I, lk. 517; Zvingmann, III, nr. 328.

36) Selles osas on BES Põhiseadusega ( RT 1937, 71,590), kus on tundmatud soovahed.

37) RT 1934, 85, 704.

Ex lib. anlv. Tml.

38) Tjutrjanov, lk. 546.

1) need, keda testamendiga eestkostest kõrvaldanud vanemad, vanaisa või vanaema (BES § 324);

2) need, kes ise kipuvad eestkostjaks (BES § 325);

3) need, kes elanud vaenus eestkostetava isa või emaga (BES § 326);

4) need, kellel tähtis kohtuasi ees oli, kas eestkostetavatega või nende vanematega, või kellel eestkostetavatega sarnane kohtuasi ees seisab, kuid ainult seni, kui asi lahendatakse kas kohtu otsusega või kokkuleppel (BES § 327).

Kõik eelloetletud takistused (BES §§ 314- 316, 318-321, 324-327) võivad olla juba määratud eestkostja kõrvaldamise põhjuseks.<sup>38)</sup>

Eestkostmine praegusaegse ( ka BES ja TsS eelnõu) organisatsiooni kui avalikõigusliku instituudi põhimõtte seisab selles, et eestkostja amet kujutab ühiskondlikku kohustust, millest keegi ei saa vabaneda seaduslike põhjusteta (BES § 329). Seaduslike põhjusi keeldumiseks võib kasutada igauks vaatamata sellele, kas ta on eestkostjaks määratud seadusega, testamendiga või kohtu korraldusel (BES § 333).

Kui aga eestkostjaks määratu aegsasti ei teata loobumisest ja ei esita seaduslike põhjusi viivituse kohta, või kui kohus neid ei arvesta, siis vastutab eestkostjaks määratu kõigi eest, mis eestkostetavale juhtub, arvates ajast kui temale teatavaks sai kohtumäärus (BES § 334).

Seaduslike põhjusi eestkostja kohustest loobumiseks loetleb BES § 330 järgmiselt:

1) riigi- või omavalitsuse-teenistus, millega raske

---

38) Tjutrjumov, lk. 546.

ühendada eestkostja kohuste täitmist;

2) kirjaoskamatus;

3) kolm või üks eriliste raskustega seotud eestkostmist;

4) vanadus üle 60 a.;

5) rohkearvuline perekond, eriti mitmest abielust;

6) vaesus ja puudus;

7) haigus;

8) eelseisev ümberpaigutus teise kohtupiirkonda;

9) pikemaegne äraolek kohtupiirkonnast;

10) Liivimaa maaõiguse järele vanadus alla 25 aasta.

TsS eelnõus eestkostja isiklike omaduste (TsS § 462, 468) ja eestkostest keeldumise põhjuste (TsS § 465-467)

suhtes on kinnipeetud kehtivast seadusest, välja arvatud mõningad täiendused.<sup>39)</sup>

#### § 4. Eestkostja õigused ja kohused

eestkostetava isiku suhtes.

Eestkostja suhted eestkostetavaga on kahte liiki:

1) isiklikud ja 2) varanduslikud, välja arvatud juhud, kus eestkoste on ainult varanduslik.

##### 1. Isiklikud suhted.

Isiklikud suhted moodustuvad peamiselt eestkostja õiguses ja kohuses hoolitseda eestkostetava isiku eest

39) TsS seletuskiri, lk. 290.

41) Hoolekandeseadus § 2 (RT 1925, 120/121).

analoogiliselt vanemate õigusele laste kohta. Kuna eestkoste ülesanne on vanemate asendamine, siis eestkostja peab andma eestkostetavale igasugust abi ja toetust, eriti aga hoolitsemata tema kasvatamise ning koolitamise eest, arvestades vanemate sellekohaseid korraldusi ja nende puudumisel lähemate sugulaste nõuandeid (BES § 340-344, TsS § 486, 487)<sup>40)</sup>

Eestkostetavad peavad aga suhtuma eestkostjaisse samasuguse lugupidamisega kui oma vanematele (BES § 337). Eestkostetava sõnakuulmatuse korral on eestkostja õigustatud tarvitama parandusabinõusid, nagu see on lubatud vanematele (BES § 338). Kui nende abinõude tarvitamine on tagajärjetu, on eestkostja õigustatud pöörduma vaestelastekohtu poole karmimate abinõude tarvituselevõtmiseks (BES § 339).

Eestkostetava ülalpidamiseks ja kasvatamiseks võib kulu- tada ainult niipalju, kui tõesti tarvilik, kattes kulud tema vara tuludest ja üldse kooskõlastades kulud nõnda tuludega, et viimastest jääks võimalust mööda veel igal aastal ülejääki (BES § 347, TsS § 490). Ainult erandjuhtudel võib vaestelaste- kohtu loal kulutada eestkostetava vara ennast (BES § 347, TsS § 490). Eestkostetava vara puudumisel tema ülalpidamiseks ja kasvatamiseks ei ole eestkostja kohustatud kandma kulusid omal arvel, vaid ta võib teda panna teenistusse või nõutada ülalpidamist vastavailt omavalitsus- ja riigiasutistest (BES § 350, TsS § 491).<sup>41)</sup>

40) Riigikohtu tsiv. t. nr. 1538 - 1931.a.

40) Nevzorov, lk. 183.

41) Hoolekandeseadus § 2 ( RT 1925, 120/121 ).

Eestkostja esindab eestkostetavat kõigis temasse puutuvais õigustoiminguis, toimides tema eest ja asemel, mistõttu eestkostetava iseseisvad toimingud osutuvad kehtetuks (BES § 353). Nad saavad oma täie jõu ainult siis, kui eestkostjaneid kinnitab (BES § 354). Kui aga toiming osutub eestkostetavale lausa kasulikuks, siis kehtib see eestkostja nõusolekuta (BES § 355, TsS § 527).<sup>42)</sup> Ka võib eestkostetav täisealiseks saades ise oma endisi (alaealisena sõlmitud) toiminguid tunnustada (BES § 356). Eestkostjal on õigus eestkostetava toiminguid ajada iseseisvalt, kusjuures tuleb tal silmaspidada vaestelastekohut ja tähtsamais asjus pöörduda selle poole juhiste saamiseks. Õiguslikud toimingud, mis sõlmitud eestkostja poolt eestkostetava nimel vaestelastekohtu erilise loaga, on tingimata maksvad ja vaidluste tõstmine nende vastu on keelatud (BES § 358).<sup>43)</sup>

Juriidilisi toiminguid eestkostja ja eestkostetav ei saa sõlmida teisiti, kui vaestelastekohtu nõusolekul, misjuhaks eestkostetavale määratakse veel teine eestkostja (BES § 364).

Kohtu-asjades peab eestkostja eestkostetavat täielikult esindama. Eestkostjata ei või eestkostetav kohtus hageda ega kosta (BES § 359, TsS § 493).<sup>44)</sup>

---

42) Tjutrjumov, lk. 548; Ex-Vene Sen. tsiv. kass.dep.sel. 1909.a. nr. 116.

43) Riigikohtu tsiv. t. nr. 1538 - 1931.a.

44) Riigikohtu tsiv. t. nr. 102 - 1935.a.; vt. ka TKS §§ 793-794. (BES § 365 märke, VKS § 250, 211).

46) Bukovski kommentaar § 366 all.

47) VKS § 252.

## 2. Varalised suhted.

Teine rühm suhteid eestkostja ja eestkostetava vahel on varanduslikud. Üldreeglina peab eestkostja valitsema eestkostetava vara. Eestkostja tegevus eestkostetava vara valitsemisel seisab esiteks selle vara koosseisu kindlaksmääramises ja siis tema tegelikus valitsemises.

Seega eestkostja esimeseks ülesandeks on eestkostetava (Eestimaa maa- ja linnaõiguse järele esimese 8 päeva jooksul) vara koosseisu kindlakstegemine n.n. vara nimestiku koostamisega, millesse tuleb märkida kogu aktiva ja passiva ( BES §365, TsS § 498).<sup>45)</sup> Vara nimestik valmistatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb eestkostjale, kuna teine hoitakse vaestelastekohtus (BES § 366). Vara nimekirja koostamist peetakse seaduse järele nii oluliseks, et eestkostjat, kes alaealise vara valitsema hakkab nimekirja koostamata, peetakse kahtlustäratavaks ja teda tuleb eestkostest kõrvaldada (BES § 368).<sup>46)</sup> Nimestiku koostamisest on vabastatud isa ja ema, kes eestkostjaks määratud, väljaarvatud Liivimaa maaõigus, mille järele ka vanemad peavad koostama vara kohta nimestiku (BES § 370, 371).

Nimestiku koostamisel leitud väärtasjad, dokumendid, võlatähed, väärtpaberid jne. tulevad anda hoiule vaestelastekohtu ( BES § 367).<sup>47)</sup>

---

45) See nimekiri koostatakse vastava vaestelastekohtu poolt (BES § 365 märged, VKS § 250, 211).

46) Bukovski kommentaar § 366 all.

47) VKS § 252.

Võlgade olemasolul peab eestkostja välja kutsuma kreditorid ning katsuma rahuldada nende nõudmised, tehes laenu või müües vallasvara, tarbekorral ka kinnisvara (BES § 373-376). Konkursi avamise korral eestkostja peab hoolitsema, et jääks alaealisele ülalpidamiseks vajalikke vahendeid (BES § 376-379).<sup>48)</sup> Mis puutub vara müüki, siis riknevaid asju võib eestkostja müüa vaestelastekohtu loata (BES § 380, TsS § 502), muu vara müügiks peab ta muretsema vaestelastekohtu loa, kusjuures kinnisvara müügiks peab olema veel ringkonnakohtu kinnitus, kui müüdava vara väärtus ületab 300 krooni (BES § 382).<sup>49)</sup> TsS eelnõu järgi kinnisvara müügiks, kui müüdava kinnisvara seaduslik hinne pärandusmaksu määramiseks ületab 1000 krooni, on vajalik järelvalvekohtu luba (TsS § 509). See on maksev ka muude võõrandamis- ning koormamisviiside kohta, nagu vahetamine, pantimine, sevit<sup>r</sup>ituudi loomine jne. (BES § 386).

Teiseks ja tähtsamaks ülesandeks on eestkostjal eeskostetava vara valitsemine. Eestkostja on kohustatud valitsema temale usaldatud alaealise vara sama hoole ja heausklikkusega, nagu eeskujulik peremees valitseb omi asju (BES § 390)<sup>50)</sup>

---

48) Tjutrjumov, lk. 551.

49) Riigikohtu Üldkogu seletuse järgi 11. veebr. 1933 .a. tuleb toimida vallakohtuil eestkoste all olevate isikute kinnisvara-müügi ja -koormamise asjus Vallakohtuseaduse § 254 järele, linnavaestelastekohtutel BES § 382 ja 386 järele ( Riigik. Üldk. t. nr. 6 - 1933.a.)

50) Nevzorov, lk. 187.

Eestkostja ülesandeks on hoolitseda vara alahoiu, selle võimaliku parandamine ja suurendamise eest, eriti tuleb hoolitseda kinnisvarade korrashoiu eest (BES § 391, 392, TsS § 500, 507). Eestkostetava põllumajanduslikke kinnisasju peab eestkostja korralikult valitsema, hoolitsedes põldude nõutava harimise, karja hea seisukorra, hoonete paranduse, tulude korraliku kogumise, tähtajaliste maksude õigel ajal maksmise ja muude avalikkude kohustuste täitmise ning olevate ettevõtete korrashoiu eest (BES § 393, TsS § 508). Näib kinnisasja väljarentimine olevat otstarbekohane, tuleb rendileping esitada vaestelastekohtule kinnitamiseks (BES § 396). Eestkostetava päritud kaubandus- või tööstusettevõtet peab eestkostja edasi eestkostetava arvel. Ettevõtte pidamise või lõpetamise otsustab vaestelastekohus (BES § 397, TsS § 506).

Eestkostja, toimides eestkostetava esindajana võib sõlmida igasuguseid lepinguid, võtta vastu maksmisi ja maksta. Kõik sarnased toimingud on kohustavad eestkostetavale, kuivõrd eestkostja toomis heas usus, jäädes majapidamise huvide piiresse ja hoidudes tõsise vajaduseta kohustamast eestkostetavat pikemaks, kui tema täisealiseks saamiseni (BES § 398, TsS § 515). Kinnisvarade ja servituutide omandamiseks peab eestkostja nõutama vaestelastekohtu eelloa (BES § 399, TsS § 516). Pärandust võib eestkostja eestkostetava eest vastu võtta ainult nimestiku alusel (beneficium inventarii). Üldse ei tohi eestkostja vaestelastekohtu loata ei pärandust vastu võtta ega sellest lahti öelda (BES § 401, TsS § 517).

Eestkostja ei tohi eestkostetava eest astuda riskantsetesse ettevõtetesse ega sõlmida tema nimel kahjulikke kokkuleppeid. Ta võib vaestelastekohtu nõusolekul teha sarnaseid kinke, mida erilistel oludel või harjunud kombe tõttu raske ära jätta. (BES § 402, TsS § 519).<sup>51)</sup> Eestkostetavale kuuluvad kapitalid peab eestkostja isikliku vastutuse kartusel mahutama protsente kandma küllaldaselt kindlatesse krediitasutistesse, eestkätt riiklistesse pankadesse. Erahüpoteekidesse võib neid paigutada ainult vaestelastekohtu loal ja eestkostja erilisel vastutusel (BES § 403-406, TsS § 504).<sup>52)</sup> Liivimaa ja Eestimaa maaõiguste ning Eestimaa linnaõiguste järele on eestkostja õigustatud kasutama ka eestkostetava kapitali, Liivimaa linnaõiguste järele on see aga keelatud (BES § 408-410). Samuti on see keelatud TsS eelnõu järgi. (TsS § 525).

Kokkuvõttes võib öelda, et eestkostja kui eestkostetava esindaja peab sooritama kõik need toimingud, mis oleks võinud sooritada eestkostetav, kui ta oleks olnud teguvõimne. Ta valitseb eestkostetava vara nii, nagu seda oleks valitsenud peremees. Kuid eestkostja ei ole peremees, vaid ainult eestkostetava vara valitseja ja esindaja. Oma tegevuse üle peab ta esitama seatud ajal aruande.<sup>53)</sup>

---

51) Zvingmann, VI, nr. 972.

52) Bukovski kommentaar § 404 all.

53) Nevzorov, lk. 191.

54) Zunge, II, lk. 21 ja 22.

57) VKS § 255 järele võib aruande esitada välisriikide igal aastal jaanuaris.

58) VKS § 256.

Vaestelast § 5. Aruandmine.

Valve eestkostjate tegevuse üle avaldub eestkostjate kohustuses esitada aruanne oma tegevuse kohta. Aruannete esitamine on tähtsamaid nõudeid eestkostjaile. Aruande esitamisest on vabad: 1) alaealise vanemad, samuti ka tema vanaisa ja vanaema,<sup>54)</sup> 2) testamendiga nimetatud eestkostjad, kui testaator neid sellest kohustusest vabastanud. (BES § 416). Vanemate kaaseestkostjad ei ole vabad aruannete esitamisest, sest neil puudub vanemlik võim, millepärast nad on kohustatud aruandma vara ja lastekasvatuse kohta.<sup>55)</sup> Igaaastasest arandmisest vabastatud eestkostjad ei ole aga vabastatud lõpparuandest (BES § 483), kaasaarvatud laste vanemad.<sup>56)</sup>

Aruanne tuleb esitada Liivimaa linna-vaestelastekohtutele veebruarikuu jooksul ja Eestimaa linnades detsembris enne jõule (BES § 415, 417 ja mäрге).<sup>57)</sup> Tsiviilseadustiku järgi aruanne tuleb esitada iga aasta algul hiljemalt veebruarikuus (TsS § 528). Aruandes peab olema märgitud vara koosseis ja täpselt tähendatud aasta kestes eestkostetava arvel tehtud kulud kui ka saadud tulud võimalustmööda kõik kviiitungitega tõendatud, samuti tuleb ära näidata saamata jäänud tulud (BES § 417, TsS § 529).<sup>58)</sup>

---

54) Liivimaa maaõiguse järele ei ole vanaisa ja vanaema vabad aruande esitamise kohustusest (BES § 416 ja 289 märkm.).

55) Erdmann, I, lk. 507.

56) Bunge, II, lk. 211 ja 231.

57) VKS § 255 järele tuleb aruanne esitada vallakohtule igal aastal jaanuaris.

58) VKS § 256.

Vaestelastekohus peab esitatud aruande läbi vaatama kui tõsine eestkostetavate huvide ja kasude kaitsja, süvenema aruande sisusse, kaaluma ja selgitama, kas eestkostja tegevus oli kasulik eestkostetavale, vajadusel nõudma täiendavaid andmeid, kontrollima esitatud arveid ja tõendusdokumente (BES § 418, 483).<sup>59)</sup> Sealjuures annab vaestelastekohus eestkostjaile juhatust edaspidiseks tegevuseks.<sup>60)</sup> Kui aruannete läbivaatamisel kõrvalekaldumisi ega korratusi ei ilmne, kinnitab vaestelastekohus aruande ja annab eestkostjaile sellekohase tunnistuse (BES § 419, TsS § 530).<sup>61)</sup>

Kui aruandes leidub vigu või selgub kahjusid eestkostetavale, on kohustatud vaestelastekohus pärast eestkostja seletuse ärakuulamist parandama aruande vead ja tegema tarvilikke korraldusi (BES § 418, TsS § 530).

Aruannete läbivaatamise, täiendavate teadete nõudmise ja aruannete kinnitamise kohta teeb vaestelastekohus põhistatud määruse ( Jhk. § 65).

BES määrab küll aruannete esitamise tähtaja, kuid jätab lahtiseks küsimuse, mis on selle järelduseks, kui aruandeid õigel ajal ei esitata.<sup>62)</sup> TsS eelnõu järgi hoolduskohus on õigustatud määrama korraldustrahvi samas korras ja määral,

---

59) VKS § 257.

60) Nevzorov, lk. 208, 209.

61) VKS § 259.

62) VKS § 258 järele trahvitakse eestkostjat, kes õigel ajal aruandeid ei esita, kuni 10 -ne kroonini ja temale määratakse uus tähtaeg aruande esitamiseks. Ei esita ta aruannet ka selleks ajaks, siis trahvib kohus süüdlast teiskordselt tähendatud summani. Peale teiskordset trahvimist võib kohus hooletu eestkostja ametist tagandada ja uue eestkostja määrata.

nagu viivituse korral eestkostetava vara kohtainimekirja koostamisega (TsS § 528).

### § 6. Eestkostjate tasu.

Kuigi eestkostjad täidavad ühiskondlikke kohuseid, võivad nad kehtiva õiguse järgi saada oma tegevuse eest tasu.<sup>63)</sup> Tasu saavad eestkostjad mitte vastavalt eestkoste kohustusega ühendusesolevale tööle ja vaevale, vaid vastavalt eestkostetava vara väärtusele ja tulule.<sup>64)</sup>

BES on see küsimus korraldatud erinevalt maaaladele. Eestimaa linnaõiguse järgi ei või eestkostja nõuda mingit tasu (BES § 425). Liivimaa linnaõiguse järgi eestkoste eest, mis on seotud erilise hoolega ning suurema tegevusega, määrab kohus eestkostjale õiglase ja eestkostetava varale vastava tasu, kuid mitte enne eestkoste lõppemist. Selle kinnitab ringkonnakohus (BES § 426). Liivimaa ja Eestimaa maaõiguste järgi võib eestkostja oma vaeva eest saada igaaastast puhastulust 5% (BES § 427). Eestkostjad, kellel on alaealise vara kasutamisoigus, nagu tema vanemad ja ka (välja arvatud Liivimaa maaõigus) vanaisa ning vanaema, ei saa tasu (BES § 427 märke).<sup>65)</sup>

---

63) Tjutrjumov, lk. 553.

64) Nevzorov, lk. 214.

65) ibidem. lk. 213.

66) Zvingaana, V, nr. 702.

67) Tjutrjumov, lk. 555.

TsS eelnõu järgi võidakse määrata eestkostjale tema nõudel eestkostetava tuludest aruande-aasta eest kohane tasu, kuid mitte üle 4% aasta üldtulust (TS § 527).

On eestkostjaid mitu, jaotavad nad tasu omavahel ühetasaselt (BES § 428). Tasu õiendamiseks ei tohi mingil juhul midagi võtta põhivarast (BES § 429).

Kui pärandaja testamendiga nimetatud eestkostjale ka tasu on määratud, siis langeb muu tasu ära, kui testaator selgelt ja kindlalt pole vastupidiselt korraldanud (BES § 430). On aga eestkostjale määratud legaati, jääb tal õigus saada ka tasu.<sup>66)</sup>

Kõik tegelikud kulud, mis on ühenduses eestkostetava vara valitsemisega, kantakse eestkostetava arvele (BES § 421-423).<sup>67)</sup> Juhuslikud kahjud, mis eestkostja süütult kandnud oma kohuste täitmisel, samuti ka kahjud, mis temale tekkinud eestkostetava süü läbi, tasutakse eestkostetava varast kohtu poolt määratud suuruses.<sup>68)</sup>

#### Üldreeglina § 7. Eestkostjate vastutus.

Eestkostja, olles kohustatud valitsema eestkostetava vara sama hoolega, kui eeskujulik peremees majandab oma isiklike asju, vastutab kõigi kahju eest, mida ta on tekitanud oma kohuste rikkumisega ( BES § 431, TsS § 540).<sup>69)</sup>

---

66) Erdmann, I, lk. 555.

67) Nevzorov, lk. 213.

68) Zvingmann, V, nr. 702.

69) Tjutrumov, lk. 555.

Ta ei vastuta kahjude eest, mida ei saa ära hoida inimese hariliku ettevaatusega (casus vis maior) ja ka siis langeb vastutus ära, kui ta tõendab, et ta kõik abinõud on tarvitu- sele võtnud ja teotsenud nii, kui iga korralik peremees teot- seb oma asjadega (BES § 432).<sup>70)</sup> Eestkostja pärijaile langeb vastutus ainult juhul, kui on selgunud eestkostja jäme hoole- tus (culpa lata) ja paha tahe (dolus) ja juhul, kui kahjutasu nõue oli alustatud juba eestkostja eluajal (BES § 435).

Eestkostjad ei vastuta kui ametisikud, vaid nagu isikud, kes ajavad võõraid asju ja valitsevad võõraid varasid.<sup>71)</sup>

§ 8. Kaaseestkostjad ja nende vastastikused  
(BES § 444). Eestkostjate vastutus läheb üle ka

Kehtiva õiguse järgi määratakse harilikult kaks eestkost- jat, raskeste ja keeruliste eestkostete jaoks võib neid määrata ka rohkem. Üks eestkostja määratakse vaid üsna väikese eest- koste jaoks (BES § 437, TsS § 461).

Üldreeglina teotsevad kaaseestkostjad ühiselt ja lahuta- matult ühesuguste õiguste ja kohustega (BES § 439).<sup>72)</sup> Ühe eest- kostja poolt eraldi tehtud korraldused peetakse kohustavaks, kui eestkostja pole üleastunud oma võimupiiridest ja kaaseest- kostjate poolt puudusid vastuvaielused. (BES § 440). Eestkost- jate arvamuste lahkuminekul on otsustav enamuse arvamine, kui aga see puudub, tuleb pöörduda vaestelastekohtu poole.<sup>73)</sup>

---

70) Bukovski, kommentaar § 431 all.

71) Bukovski kommentaar § 433 all.

72) VKS § 251.

73) Bukovski kommentaar § 439 all; Nevzorov, lk. 204.

Toiminguks, mille tagajärjeks on eestkoste täielik lõpetamine, näiteks alaealise lapsendamise, on vajalik kõikide eestkostjate nõusolek (BES § 441).

Kaaseestkostjad vastutavad alaealise ees solidaarselt (BES § 442, TsS § 541). Seega võib nõudega esineda kas kõikide eestkostjate vastu koos või mõne vastu neist üksikult. Kui mõni eestkostja eestkostjate ühise tegevuse läbi tekkinud kahju tasunud, jääb tal õigus teistelt vastavat osa tagasi nõuda. On kaaseestkostjatest keegi maksujõuetu, siis kannavad teised võrdselt tema osa (BES § 443). On aga süüdi ainult üks eestkostjaist kahjutekitamises, on ta kohustatud tema eest makstud kahjutasu teistele vastavalt tagasi maksma (BES § 444). Eestkostjate solidaarne vastutus läheb üle ka nende pärijaile (BES § 447, TsS § 542). Eestkostja vabaneb solidaarsest vastutusest, kui ta, saanud teada kaaseestkostjate kahjutekitavast tegevusest või tegevusetusest, sellest viimata teatab vaestelastekohtule ja esineb protestiga (BES § 448).<sup>74</sup>

On võimalik, et vaestelastekohus jaotab eestkostjate tegevuse, mis puhul nad ei kanna solidaarset vastutust (BES § 453, 454). Kaaseestkostjate omavaheline tegevuse jaotamine ei vabasta neid vastutusest (BES § 452). Kui eestkoste teostamine jaotatud, on iga eestkostja ikkagi kohustatud teiste tegevuse üle valvama ja teatama kohuste rikkumisest vaestelastekohtule. Eestkostja, kes õigel ajal teamale teatavaks saanud kaaseestkostja kohuse rikkumisest ei teata vaestelaste-

---

74) Samal viisil võib end kaitsta ka lese kaaseestkostja (BES § 477, 481).

kohtule, vastutab koos teisega ega saa end vabandada sellega, et eestkoste oli jaotatud (BES § 455, TsS § 541).

kahju võib nõuda igalt kohtuliiknelt vastavalt tema

kuuluva osa § 9. Vaestelastekohtu tegevus ja vastutus.

Vaestelastekohus kannab vastutust hoolitsemise eest

Vaestelastekohus on kohustatud hoolitsema, et alaealistele, kes vajavad eestkostet, määratakse eestkostjad (BES § 457, TS § 543).<sup>75)</sup> Ühtlasi peab vaestelastekohus valvama, et eestkostjad teostaksid oma ülesandeid kohusepäraselt ja kohuste rikkumisel tegema korraldusi eestkostetava huvide kaitseks (BES § 458, 459).<sup>76)</sup> Erijuhtudel annab vaestelastekohus eestkostjate sellekohasel palvel tarvilikke juhtnööre (BES § 460).<sup>77)</sup> Kui vaestelastekohus võimaldab karistamatult eestkostjate seadusvastaseid tegusid ja hooletusi, siis eestkostjate maksujõuetusel selle läbi tekkinud kahjud alaealisele tulevad tasuda kohtul (BES § 461).<sup>78)</sup> TsS eelnõus on kaotatud norm vaestelastekohtu vastutusest, sest ta on avalik-õiguslik institut, kellel pole varalistes suhetes juriidilise isiku õigusi ega ole oma iseseisvat vara, millest ta võiks katta tema korraldusest tekkinud kahju eestkostetavale või kolmandatele isikutele.<sup>79)</sup>

---

75) VKS § 242; VSK X k. I j. § 250; Üld. Kub. Sead. § 1181, 1182, 1186.

76) VKS § 260, 261.

77) BES §§ 342, 345, 348, 352, 356, 360, 364, 375, 377, 378, 381, 382, 385, 388, 394-397, 399-402, 414.

78) Tjutrjumov, lk. 557.

79) V. Nõges, TsS 1936.a. eelnõu, "Õigus" nr. 7, 1936, lk. 336.

Kui kohus alaealise huvisid meelega rikub, võib alaealine igalt kohtuliikmelt täit kahjutasu nõuda, hooletusest tekkinud kahju võib nõuda igalt kohtuliikmelt vastavalt tema tasuda kuuluva osa suurusele (BES § 462).

Vaestelastekohus kannab vastutust hooletuse eest eriti alljärgnevatel juhtudel:

- 1) saades teada alaealisest, ei määra temale eestkostjat;
- 2) määrab ja kinnitab ametisse kõlbmatu eestkostja;
- 3) kui ei selgita täielikult eestkostjaks määratava isiku usaldatavust;

- 4) kui ilmneb, et eestkostja usaldust ei vääri või on kõlbmatu, aga kohus selle vastu ei võta õigel ajal tarvitusele abinõusid asja parandamiseks (BES § 463).

Meelega või jämeda lohakuse tõttu tekkinud kahju tasumise kohustus läheb üle ka kohtuliikmete pärijaile (BES § 465).

80) Nevzorov, lk. 220.

81) Adopteeri § 10. Eestkostmise lõpetamine. Eestkostja õigused ja kohused lähevad näiteks isalt või eestkostjalt adopteerijale.

#### 1. Eestkostmise lõpetamise juhud.

82) Siin eestkoste muutub abikaasaliikseks.

Eestkostmise lõppemisel tehakse vahet täielise ja osalise lõppemise vahel. Eestkostmine võib lõppeda, kas eestkostja või eestkostetava suhtes, kusjuures eestkostmine lõpeb osaliselt, kui see lõpeb ainult eestkostja suhtes. Esimesel juhul ei ole tegemist eestkostmise lõppemisega, vaid eestkostja isiku vahetusega, näiteks eestkostja surma korral või tema vabastamisel eestkostja kohustest, määratakse uus eestkostja.

84) Vt. BES §§ 330-336 ja 476-482.

Teisel juhul lõpeb eestkostmine täielikult.<sup>80)</sup>

Alaealise suhtes lõpeb eestkostmine: 1) tema surmaga, 2) tema täisealiseks saamisel või tunnustamisel, 3) adopteerimisega,<sup>81)</sup> 4) naissoost eestkostetava abiellumisel. (BES § 467).<sup>82)</sup>

Alaealise astumisel riigiteenistusse lõpevad need eestkostja õigused, mis pole kooskõlas teenistusvahekorraga (BES § 469).<sup>83)</sup>

Eestkostja suhtes lõpeb eestkoste: 1) eestkostja surmaga, 2) ta vabastamisega või tagandamisega vaestelastekohtu poolt,<sup>84)</sup> 3) eestkostete juures, mis asutati teatud ajaks või tingimusel - tähtpäeva või tingimuse saabumisel.

Kõigil loetletud juhtudel nimetab vaestelastekohus uue eestkostja (BES § 471).

---

80) Nevzorov, lk. 220.

81) Adopteerimisega eestkoste ei lõpe, vaid eestkostja õigused ja kohused lähevad näiteks isalt või eestkostjalt adopteerijale (Bukovski kommentaar § 467 all).

82) Siin eestkoste muutub abikaasaliseks - mehe eestkosteks. Küsimusele, kas alaealisele lesele tuleb peale mehe surma uuesti eestkostja määrata, on arvamused lahkuminevad. Erdmann (I, lk. 28) arvab, et abielu lõppemisel alaealine lesk ei kuulu enam eestkoste alla, kuna Zvingmann (III, nr. 328) on vastupidisel arvamisel.

83) Kõrvutades BES § 469 ja 239 peab arvama, et eestkostja õigused kitsenevad ka alaealise astumisel era- või omavalitsusteenistusse (Bukovski kommentaar § 469 all).

84) Vt. BES §§ 330-336 ja 476-482.

2. Eestkostmise lõpetamise tagajärjed.

Pärast eestkoste täielikku lõpetamist on eestkostja kohustatud esitama vaestelastekohtu ees senisele eestkostetavale üldise lõpparuande<sup>85)</sup> ja valitsetava vara üle andma (Liivimaa linnaõiguste järele - kuue nädala jooksul, Eestimaa - nelja kuu jooksul).

Aruande läbivaatamisel ei või teha eestkostjat vastutavaks nende arvete järgi, millised vaestelastekohus juba varemalt revideerinud ja kviitungitega õigeks tunnustanud (BES § 483, 484).

Senine eestkostetav on kohustatud oma vara eestkostjalt vastu võtma eestkostja ametisse astumisel koostatud nimekirja ja vaestelastekohtule esitatud lõpparuande alusel ning andma eestkostjale selle vastuvõtmise kohta kviitungi. Eestkostja esitab vabastamise palve ühes kviitungiga vaestelastekohtule (BES § 487, TsS § 537).<sup>86)</sup>

Pärast lõpparuande kinnitamist ja kviitungi saamist peab vaestelastekohus otsustama tunnustada eestkostja ametist lahkunuks (TsS § 538).<sup>87)</sup>

On eestkostetaval eestkoste alusel mingisuguseid nõudmisi eestkostja vastu, siis on eestkostetav kohustatud nendega esi-

---

85) VKS ei tunne lõpparuannet, vaid vara üleandmist nimekirja järele, mille kohta koostatakse protokoll, kus tähendatakse üleantud vara (VKS §§ 266-270).

86) VKS § 268, 269.

87) Tjutrjumov, lk. 558; vt. ka VKS § 271.

nema tähtajalise aasta jooksul ( BES § 488, 489). Ei ole eestkostetav seda teinud, on eestkostja vaba kõigist edaspidistest nõudmistest ja vastutusest. TsS eelnõu järgi tuleb eestkostetavale anda vastuvaidluste esitamiseks tarvilik tähtaeg, kuid mitte üle kolme kuu (TsS § 566).

Eestkostetava surma korral teeb eestkostja lõpparve eestkostetava pärijatega (BES § 491).